

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Географічний факультет
Кафедра географії та менеджменту туризму

РЕСУРСНО – ІНФРАСТРУКТУРНІ ПЕРЕДУМОВИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИЗМУ У ВИЖНЕЦЬКІЙ ОТГ.

Кваліфікаційна робота
Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Виконав:
студент IV курсу 410 групи
спеціальності 242 «Туризм»
ОП «Міжнародний туризм»
Кушнір Олександр Сергійович

Керівник: д. геогр. н., проф.
Король Олександр Дмитрович

До захисту допущено:
Протокол засідання кафедри №____
від «__» ____2026 р.
Зав. кафедри _____д. геогр. н., проф. Король О. Д.

Чернівці - 2026

АНОТАЦІЯ

Кушнір О.С. Ресурсно-інфраструктурні передумови та організації туризму у Вижнецькій ОТГ. Кваліфікаційна робота першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 «Туризм», ОПП «Міжнародний туризм» кафедри географії та менеджменту туризму Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, 2026.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню ресурсно-інфраструктурних передумов та особливостей організації туризму у Вижницькій об'єднаній територіальній громаді Чернівецької області. Актуальність теми зумовлена необхідністю ефективного використання природно-рекреаційного та історико-культурного потенціалу громади, що є важливою передумовою соціально-економічного розвитку території, підвищення її туристичної привабливості та конкурентоспроможності на регіональному й національному рівнях.

У роботі здійснено комплексний аналіз туристично-рекреаційних ресурсів Вижнецької ОТГ. Досліджено природні умови території, особливості рельєфу, кліматичні ресурси, лісові та водні об'єкти, а також природоохоронні території, які формують основу розвитку різних видів туризму. Значну увагу приділено вивченню історико-культурної спадщини громади, архітектурних пам'яток, традиційної культури та етнографічних особливостей, що виступають важливими складовими туристичного потенціалу регіону.

Проаналізовано сучасний стан туристичної інфраструктури громади, зокрема транспортне забезпечення, заклади розміщення та харчування, туристично-інформаційне забезпечення, рекреаційні об'єкти та інші елементи сфери гостинності. Оцінено рівень розвитку туристичної діяльності, визначено основні проблеми та стримувальні чинники функціонування туристичної галузі.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання отриманих результатів органами місцевого самоврядування, туристичними організаціями та суб'єктами господарювання під час розроблення програм

розвитку туризму, стратегічного планування та формування конкурентоспроможного туристичного продукту Вишнецької ОТГ.

Ключові слова: туризм, туристично-рекреаційні ресурси, туристична інфраструктура, Вишнецька ОТГ, природні ресурси, історико-культурна спадщина, туристичний маршрут, рекреація, територіальна громада, розвиток туризму.

ANNOTATION

Kushnir O.S. Resource and infrastructure prerequisites and organization of tourism in Vyzhnetsk AH. Qualification work of the first (Bachelor's) level of higher education in specialty 242 "Tourism", EPP "International Tourism" of the Department of Geography and Tourism Management of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, 2026

The qualification work is devoted to the study of resource and infrastructure prerequisites and features of tourism organization in the Vyzhnytsia united territorial community of Chernivtsi region. The relevance of the topic is due to the need for effective use of the natural, recreational and historical and cultural potential of the community, which is an important prerequisite for the socio-economic development of the territory, increasing its tourist attractiveness and competitiveness at the regional and national levels.

The work carried out a comprehensive analysis of the tourist and recreational resources of the Vyzhnetsk AH. The natural conditions of the territory, relief features, climatic resources, forest and water bodies, as well as nature reserves, which form the basis for the development of various types of tourism, were studied. Considerable attention was paid to the study of the historical and cultural heritage of the community, architectural monuments, traditional culture and ethnographic features, which are important components of the region's tourist potential.

The current state of the community's tourism infrastructure, including transport, accommodation and catering facilities, tourist information, recreational facilities and other elements of the hospitality sector, was analyzed. The level of

development of tourism activities was assessed, and the main problems and constraints on the functioning of the tourism industry were identified.

The practical significance of the work lies in the possibility of using the obtained results by local governments, tourism organizations and business entities when developing tourism development programs, strategic planning and forming a competitive tourism product of the Vyzhnetsk AH.

Keywords: tourism, tourist and recreational resources, tourist infrastructure, Vyzhnetsk AH, natural resources, historical and cultural heritage, tourist route, recreation, territorial community, tourism development.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ О.С. Кушнір

Зміст

АНОТАЦІЯ.....	2
ВСТУП.....	6
Розділ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИЗМУ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ.....	8
1.1. Поняття організації туризму в ОТГ, значення туризму для розвитку територіальної громади.....	8
1.2. Методи дослідження організації туризму в ОТГ.....	13
Розділ 2. АНАЛІЗ РЕСУРСНО-ІНФРАСТРУКТУРНИХ ПЕРЕДУМОВ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ У ВИЖНИЦЬКОМУ ОТГ.....	18
2.1. Загальна характеристика Вижницької ОТГ.....	18
2.2. Природні туристично-рекреаційні ресурси Вижницької громади.....	20
2.3. Культурно-історичні туристично-рекреаційні ресурси Вижницької ОТГ...	29
2.4 Аналіз туристичної інфраструктури Вижницької ОТГ.....	35
Розділ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРУ НА ТЕРИТОРІЇ ВИЖНИЦЬКОЇ ГРОМАДИ.....	39
Висновки.....	54
Список використаних джерел.....	57

ВСТУП

Туризм у сучасних умовах є однією з найбільш перспективних галузей економіки, що забезпечує розвиток територій, створення нових робочих місць, підвищення рівня зайнятості населення та збереження природної й культурної спадщини. Особливого значення набуває розвиток туризму в територіальних громадах, які володіють значним природно-рекреаційним потенціалом та мають сприятливі умови для формування туристичної інфраструктури.

Вижницька об'єднана територіальна громада Чернівецької області належить до регіонів, які мають вагомі передумови для розвитку туристичної діяльності. Територія громади характеризується вигідним географічним положенням, наявністю унікальних природних ресурсів, мальовничих ландшафтів, гірських масивів, річкових долин, лісових територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Значний туристичний потенціал формують також історико-культурні пам'ятки, традиції буковинського краю, етнографічна спадщина та розвиток народних ремесел.

Актуальність теми дослідження полягає у необхідності комплексного аналізу ресурсно-інфраструктурних передумов розвитку туризму у Вижницькій ОТГ, оцінки сучасного стану туристичної інфраструктури та розробка туру на території Вижницької ОТГ. Рациональне використання туристичних ресурсів громади може стати важливим чинником соціально-економічного розвитку регіону, підвищення інвестиційної привабливості та формування позитивного іміджу території.

Метою роботи є дослідження ресурсно-інфраструктурних передумов та особливостей організації туризму у Вижницькій ОТГ.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі ***завдання***:

1. дослідити теоретичні основи розвитку туристичної діяльності;
2. охарактеризувати природно-рекреаційні та історико-культурні ресурси Вижницької ОТГ;
3. проаналізувати сучасний стан туристичної інфраструктури громади;
4. оцінити організацію туристичної діяльності на території громади;

5. розробити тур на території Вижницької ОТГ.

Об'єктом дослідження є туристичний потенціал Вижницької ОТГ.

Предметом дослідження виступають ресурсно-інфраструктурні передумови та організаційні особливості розвитку туризму у громаді.

У процесі дослідження використано такі методи: аналіз і синтез, статистичний метод, картографічний, порівняльно-географічний, описовий та метод системного підходу.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання результатів дослідження органами місцевого самоврядування, туристичними підприємствами та іншими суб'єктами туристичної діяльності для вдосконалення розвитку туризму у Вижницькій громаді.

Структура роботи. Робота включає 60 сторінок тексту, складається з вступу, 3 розділів, 6 пунктів, висновків, списку використаних джерел, містить 3 таблиці і 29 рисунків.

Розділ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИЗМУ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

1.1. Поняття організації туризму в ОТГ, значення туризму для розвитку територіальної громади

У сучасних умовах розвитку регіональної економіки туризм є одним із найважливіших напрямів діяльності територіальних громад. Після впровадження реформи децентралізації в Україні об'єднані територіальні громади отримали значні повноваження щодо управління місцевими ресурсами та визначення стратегічних напрямів розвитку території. Одним із перспективних напрямів соціально-економічного розвитку багатьох громад став саме туризм, який дозволяє ефективно використовувати природний, історико-культурний та етнографічний потенціал території.

Організація туризму в ОТГ являє собою систему заходів, спрямованих на створення умов для розвитку туристичної діяльності, формування туристичного продукту, забезпечення обслуговування туристів та ефективного використання туристичних ресурсів громади. Вона охоплює управлінські, економічні, соціальні, інфраструктурні та екологічні аспекти функціонування туристичної сфери.

Організація туризму включає:

- оцінку туристичного потенціалу території;
- розробку програм і стратегій розвитку туризму;
- створення туристичних маршрутів;
- розвиток туристичної інфраструктури;
- підготовку кадрів для туристичної сфери;
- маркетинг і рекламу туристичного продукту;
- залучення інвестицій;
- співпрацю з туристичними підприємствами та організаціями.

Основною метою організації туризму в територіальній громаді є забезпечення сталого розвитку громади шляхом ефективного використання туристичних ресурсів та підвищення економічної активності населення. Туризм

стає одним із інструментів розвитку місцевої економіки, покращення добробуту населення та формування позитивного іміджу території.

Важливе значення у процесі організації туризму має стратегічне планування. Органи місцевого самоврядування повинні визначати перспективні напрями туристичного розвитку, враховуючи наявні ресурси та потреби населення. Для цього розробляються місцеві програми розвитку туризму, туристичні стратегії та інвестиційні проекти.

Особливу роль відіграє туристична інфраструктура, яка є матеріальною основою функціонування туристичної сфери. До основних елементів туристичної інфраструктури належать: автомобільні дороги; транспортне сполучення; заклади розміщення; заклади громадського харчування; туристично-інформаційні центри; рекреаційні комплекси; об'єкти дозвілля та відпочинку; мережа туристичних маршрутів.

Без належного розвитку інфраструктури туристична діяльність не може бути ефективною. Саме якість транспортного сполучення, рівень сервісу та комфортність перебування туристів визначають конкурентоспроможність туристичної території.

Одним із важливих напрямів організації туризму в ОТГ є розвиток сільського зеленого туризму. Для багатьох сільських громад цей вид діяльності є перспективним джерелом доходів. Сільський зелений туризм передбачає надання туристам послуг проживання у сільській місцевості, ознайомлення з місцевими традиціями, народною культурою, ремеслами та природними особливостями регіону.

Важливу роль у розвитку туризму відіграє співпраця між місцевою владою, бізнесом та громадськістю. Органи місцевого самоврядування забезпечують нормативно-правову підтримку та створюють сприятливі умови для розвитку туристичної діяльності. Підприємці інвестують у створення туристичних об'єктів і розвиток сервісу, а місцеве населення бере участь у наданні туристичних послуг та збереженні культурної спадщини.

Організація туризму також передбачає проведення маркетингової діяльності. Для успішного функціонування туристичної сфери громада повинна формувати власний туристичний бренд, популяризувати свої туристичні ресурси та здійснювати рекламно-інформаційну діяльність. Важливими інструментами туристичного маркетингу є: офіційні туристичні сайти; соціальні мережі; туристичні виставки; рекламні кампанії; фестивалі та культурні заходи.

Сучасний туризм неможливо уявити без цифрових технологій. Використання онлайн-бронювання, електронних карт, цифрових путівників та інформаційних платформ значно покращує доступність туристичних послуг та сприяє збільшенню туристичних потоків.

Важливою складовою організації туризму є забезпечення принципів сталого розвитку. Туристична діяльність повинна здійснюватися з урахуванням необхідності збереження природного середовища, культурної спадщини та традицій місцевого населення. Надмірне туристичне навантаження може негативно впливати на екологічний стан території, тому розвиток туризму має бути збалансованим та екологічно безпечним.

Туризм відіграє важливу роль у соціально-економічному розвитку територіальних громад. У багатьох країнах світу туристична сфера є одним із провідних секторів економіки, який забезпечує значні надходження до бюджету та створює нові робочі місця. Для територіальних громад України туризм також є перспективним напрямом розвитку, особливо для регіонів із значним природно-рекреаційним та культурним потенціалом.

Економічне значення туризму

Економічний вплив туризму проявляється у збільшенні доходів місцевого бюджету та розвитку підприємницької діяльності. Туристи витрачають кошти на проживання, харчування, транспорт, сувенірну продукцію, екскурсійні послуги та розваги. Це сприяє активізації місцевої економіки та розвитку суміжних галузей господарства.

Розвиток туризму стимулює:

1. створення нових підприємств;
2. розвиток малого та середнього бізнесу;
3. збільшення податкових надходжень;
4. залучення інвестицій;
5. розвиток сфери послуг.

Особливо важливим є вплив туризму на сільські території, де часто існує проблема безробіття та трудової міграції населення. Туризм створює додаткові джерела доходів для місцевих жителів та сприяє економічній активності населення.

Соціальне значення туризму

Туризм позитивно впливає на соціальний розвиток громади. Завдяки туристичній діяльності покращується якість життя населення, розвивається соціальна інфраструктура та підвищується рівень благоустрою території.

Соціальне значення туризму полягає у: створенні нових робочих місць; підвищенні рівня доходів населення; розвитку місцевої інфраструктури; покращенні умов проживання; активізації громадської діяльності.

Розвиток туризму сприяє формуванню позитивного іміджу громади та підвищує її привабливість для інвесторів і туристів.

Культурне значення туризму

Туризм є важливим чинником збереження та популяризації культурної спадщини. Завдяки розвитку туристичної діяльності відроджуються народні ремесла, традиції, фольклор та місцеві звичаї.

Культурне значення туризму проявляється у: збереженні пам'яток історії та архітектури; розвитку народних промислів; популяризації національної культури; проведенні фестивалів та культурних заходів; формуванні культурної ідентичності громади.

Особливе значення має етнографічний туризм, який дозволяє туристам ознайомитися з традиційним способом життя населення, місцевою кухнею, народними обрядами та ремеслами.

Екологічне значення туризму

Раціонально організований туризм сприяє охороні навколишнього природного середовища та формуванню екологічної свідомості населення. Розвиток екологічного туризму стимулює збереження природних ресурсів та підтримку природоохоронних територій.

Екологічний туризм сприяє: охороні природних ландшафтів; збереженню біорізноманіття; екологічному вихованню населення; розвитку природоохоронної діяльності.

Водночас важливо контролювати туристичне навантаження на природні території, оскільки надмірний потік туристів може призводити до забруднення довкілля та деградації природних ресурсів.

Інфраструктурне значення туризму

Розвиток туризму стимулює модернізацію та покращення інфраструктури громади. Для забезпечення комфортних умов перебування туристів здійснюється ремонт доріг, розвиток транспортного сполучення, будівництво готелів, закладів харчування та рекреаційних об'єктів.

Покращення інфраструктури позитивно впливає не лише на туристів, а й на місцеве населення, оскільки підвищує загальний рівень комфортності проживання у громаді.

Отже, організація туризму в ОТГ є важливим напрямом соціально-економічного розвитку територіальних громад. Ефективне використання туристичних ресурсів дозволяє створювати нові робочі місця, залучати інвестиції, розвивати інфраструктуру та підвищувати добробут населення.

Туризм має комплексний вплив на розвиток громади, оскільки поєднує економічні, соціальні, культурні та екологічні аспекти. Для забезпечення сталого розвитку туристичної сфери необхідно здійснювати комплексне планування, розвивати туристичну інфраструктуру, підтримувати місцеве підприємництво та забезпечувати збереження природної та культурної спадщини території.

1.2. Методи дослідження організації туризму в ОТГ

Дослідження організації туризму в об'єднаних територіальних громадах (ОТГ) є важливим напрямом сучасних наукових досліджень у сфері туризмознавства, регіональної економіки, суспільної географії та місцевого самоврядування. В умовах децентралізації територіальні громади отримали ширші можливості щодо управління власними ресурсами, формування стратегії розвитку та залучення інвестицій. Саме тому ефективна організація туристичної діяльності стала одним із пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку багатьох громад України.

Наукове дослідження туристичної сфери громади потребує застосування комплексу методів, які дозволяють всебічно оцінити туристичний потенціал території, визначити рівень розвитку інфраструктури, проаналізувати туристичні потоки, виявити проблеми та перспективи розвитку туризму. Методи дослідження є важливим інструментом наукового пізнання, оскільки забезпечують отримання достовірної інформації про об'єкт дослідження та сприяють формуванню обґрунтованих висновків.

Комплексне використання різних методів дозволяє:

- оцінити сучасний стан туристичної сфери громади;
- визначити рівень використання туристичних ресурсів;
- дослідити ефективність функціонування туристичної інфраструктури;
- проаналізувати вплив туризму на економіку громади;
- виявити перспективні напрями розвитку туризму;
- розробити рекомендації щодо вдосконалення організації туристичної діяльності.

Методи дослідження організації туризму умовно поділяються на загальнонаукові та спеціальні методи.

Метод аналізу та синтезу

Одним із найважливіших методів дослідження є метод аналізу та синтезу. Аналіз передбачає детальне вивчення окремих складових туристичної системи громади. У процесі дослідження аналізуються: природно-рекреаційні ресурси; історико-культурні пам'ятки; туристична інфраструктура; туристичні потоки; економічні показники туристичної діяльності; рівень розвитку сфери послуг.

Завдяки аналізу можна визначити сильні та слабкі сторони туристичної сфери громади, виявити проблеми її функціонування та оцінити ефективність використання туристичних ресурсів.

Метод синтезу, навпаки, дозволяє об'єднати окремі елементи дослідження в єдину систему та сформувати цілісне уявлення про туристичний потенціал територіальної громади. Поєднання аналізу та синтезу забезпечує комплексність дослідження та допомагає встановити взаємозв'язки між окремими складовими туристичної системи.

Метод порівняння є одним із найпоширеніших методів дослідження туристичної діяльності. Він використовується для: зіставлення туристичного потенціалу різних громад; аналізу рівня розвитку туристичної інфраструктури; порівняння туристичних потоків; оцінки ефективності управління туристичною сферою; визначення конкурентних переваг громади.

Порівняльний аналіз дозволяє визначити місце громади серед інших туристичних територій та оцінити її конкурентоспроможність. Наприклад, можна порівнювати рівень розвитку туристичної інфраструктури Вижницької громади з іншими громадами Карпатського регіону.

Метод порівняння також використовується для аналізу динаміки розвитку туризму за певний період часу. Це дозволяє визначити тенденції розвитку туристичної сфери та оцінити результати реалізації місцевих програм розвитку туризму.

Системний метод

Системний підхід передбачає розгляд туризму як складної багатокомпонентної системи, елементи якої взаємодіють між собою. Туристична сфера громади включає: туристичні ресурси; інфраструктуру;

транспорт; сферу послуг; органи управління; туристичні підприємства; місцеве населення; туристів.

Усі ці складові перебувають у постійній взаємодії, тому зміни в одному елементі системи можуть впливати на функціонування всієї туристичної сфери.

Системний метод дозволяє: дослідити структуру туристичної системи; визначити взаємозв'язки між її елементами; оцінити вплив туризму на розвиток громади; виявити фактори, що стримують розвиток туристичної діяльності; розробити комплексні заходи розвитку туризму.

Історичний метод

Історичний метод застосовується для дослідження процесу формування та розвитку туризму на певній території. За допомогою цього методу вивчаються: історичні передумови розвитку туризму; етапи формування туристичної інфраструктури; розвиток народних промислів; становлення рекреаційної діяльності; культурні традиції регіону.

Історичний метод має особливе значення для дослідження етнографічного та культурно-пізнавального туризму, оскільки дозволяє простежити розвиток традицій, ремесел та культурної спадщини громади.

Статистичний метод є одним із основних методів дослідження туристичної діяльності. Його сутність полягає у зборі, систематизації, обробці та аналізі статистичних даних.

За допомогою статистичного методу досліджуються: кількість туристів; динаміка туристичних потоків; кількість закладів розміщення; рівень зайнятості населення у сфері туризму; доходи від туристичної діяльності; обсяги туристичних послуг; інвестиції у туристичну сферу.

Статистичний аналіз дозволяє оцінити рівень розвитку туризму, виявити тенденції та закономірності розвитку туристичної діяльності.

Для статистичного дослідження використовуються: офіційні статистичні дані; матеріали органів місцевого самоврядування; дані туристичних підприємств; результати соціологічних опитувань; аналітичні звіти.

Картографічний метод передбачає використання карт для дослідження туристичних ресурсів та інфраструктури громади. Карти дозволяють візуально відобразити: розміщення туристичних об'єктів; природно-рекреаційні ресурси; транспортну мережу; туристичні маршрути; рекреаційні території; об'єкти культурної спадщини.

Картографічні дослідження допомагають визначити територіальні особливості розвитку туризму та оцінити просторову організацію туристичної діяльності.

Сучасні дослідження часто використовують геоінформаційні системи (GIS-технології), які дозволяють створювати електронні карти та проводити просторовий аналіз туристичних ресурсів.

Туристичне районування полягає у поділі території на окремі туристичні райони залежно від спеціалізації та ресурсного потенціалу.

Основними критеріями туристичного районування є: природні умови; рівень розвитку інфраструктури; наявність туристичних ресурсів; транспортна доступність; туристична спеціалізація території.

Цей метод дозволяє: визначити туристичну спеціалізацію окремих територій; раціонально планувати розвиток туризму; формувати туристичні маршрути; оцінювати рекреаційне навантаження.

Економічні методи дослідження

Для оцінки ефективності туристичної діяльності використовуються економічні методи дослідження. Вони дозволяють визначити економічний ефект від розвитку туризму та оцінити доцільність реалізації туристичних проєктів.

До економічних методів належать: аналіз фінансових показників; оцінка рентабельності; інвестиційний аналіз; прогнозування доходів; оцінка економічної ефективності.

Економічні дослідження дозволяють визначити внесок туризму у формування місцевого бюджету та розвиток економіки громади.

Методи прогнозування

Прогнозування є важливою складовою дослідження туристичної діяльності. Воно дозволяє передбачити майбутні тенденції розвитку туризму та визначити перспективні напрями розвитку громади.

Основними методами прогнозування є: статистичне прогнозування; експертні оцінки; моделювання; сценарний аналіз.

Прогнозування допомагає: планувати розвиток туристичної інфраструктури; визначати потребу у фінансуванні; оцінювати можливі ризики; формувати довгострокову стратегію розвитку туризму.

Дослідження організації туризму в ОТГ здійснюється за допомогою комплексу загальнонаукових та спеціальних методів. Їх використання дозволяє всебічно дослідити туристичний потенціал громади, оцінити рівень розвитку інфраструктури, проаналізувати економічний вплив туризму та визначити перспективи розвитку туристичної діяльності.

Розділ 2. АНАЛІЗ РЕСУРСНО-ІНФРАСТРУКТУРНИХ ПЕРЕДУМОВ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ У ВИЖНИЦЬКОМУ ОТГ

2.1. Загальна характеристика Вишнецького ОТГ

Вишнецька міська територіальна громада розташована у західній частині Чернівецької області, у межах Вишнецького району. Адміністративним центром громади є місто Вишніця — один із важливих культурних, туристичних та адміністративних центрів Буковинських Карпат. Громада була створена внаслідок адміністративно-територіальної реформи та процесу децентралізації, що дало можливість більш ефективно управляти місцевими ресурсами та формувати власну стратегію соціально-економічного розвитку.

Вишнецька громада належить до гірських територій Українських Карпат і характеризується значним природно-рекреаційним потенціалом. Територія громади становить близько 183 км². До складу громади входять місто Вишніця та дев'ять сіл: Багна, Виженка, Іспас, Кибаки, Майдан, Мілієве, Середній Майдан, Черешенька та Черногузи.

Географічне положення громади є вигідним для розвитку туризму та рекреаційної діяльності. Вона розташована у передгірській та гірській частині Карпат, у долині річки Черемош, яка є однією з найважливіших водних артерій регіону. Значна частина території вкрита лісовими масивами, що створює сприятливі умови для розвитку екологічного, пішохідного, спортивного та сільського зеленого туризму.

Клімат громади помірно-континентальний із достатнім рівнем зволоження, м'якою зимою та теплим літом. Чисте гірське повітря, наявність мінеральних джерел та мальовничі природні ландшафти сприяють розвитку рекреації та оздоровчого туризму. Важливим природним об'єктом є Вишнецький національний природний парк, який виконує природоохоронну, рекреаційну та туристичну функції.

Вишнецька громада має багату історико-культурну спадщину. Місто Вишніця вперше згадується у письмових джерелах у XVI столітті та історично

було важливим торговельним і ремісничим центром Буковини. Вигідне розташування на перетині торговельних шляхів сприяло економічному розвитку міста та формуванню багатой культурної традиції.

Громада є одним із центрів гуцульської культури та народного мистецтва. На території громади збережено традиції художньої обробки дерева, вишивки, ткацтва, різьбярства та народних ремесел. Важливу роль у культурному житті регіону відіграє Вижницький коледж прикладного мистецтва, який є осередком розвитку декоративно-прикладного мистецтва Буковини.

Населення громади характеризується багатими культурними традиціями, значною частиною якого є представники гуцульської етнографічної групи. Саме етнографічна самобутність регіону створює передумови для розвитку етнографічного та культурно-пізнавального туризму.

Економіка громади базується переважно на: лісовому господарстві; деревообробній промисловості; сільському господарстві; малому підприємництві; туристично-рекреаційній діяльності.

Останніми роками туризм поступово стає одним із пріоритетних напрямів розвитку громади. Наявність природних ресурсів, історико-культурних пам'яток та етнографічних особливостей сприяє розвитку: екологічного туризму; сільського зеленого туризму; активного туризму; культурно-пізнавального туризму; оздоровчо-рекреаційного туризму.

Транспортне сполучення громади є відносно сприятливим. Через територію проходять автомобільні шляхи регіонального значення, функціонують автобусне та залізничне сполучення. Вижниця є важливим транспортним вузлом для навколишніх населених пунктів.

На території громади функціонують заклади освіти, культури, охорони здоров'я, спортивні об'єкти та інші установи соціальної інфраструктури. За даними офіційних джерел, у громаді діють школи, дитячі садки, медичні заклади та культурні установи.

Важливою складовою розвитку громади є туристична інфраструктура. У Вижницькій громаді функціонують: приватні садиби зеленого туризму;

готельно-ресторанні комплекси; рекреаційні бази; туристичні маршрути; заклади громадського харчування.

Разом із тим громада стикається з низкою проблем, серед яких: недостатній рівень розвитку дорожньої інфраструктури; сезонність туристичних потоків; недостатнє фінансування туристичних проєктів; потреба у модернізації туристичного сервісу; недостатня промоція туристичного потенціалу.

Попри наявні проблеми, Вижницька ОТГ має значні перспективи для подальшого розвитку туризму та рекреаційної діяльності. Вигідне географічне положення, природні ресурси, багата культурна спадщина та етнографічна самобутність створюють сприятливі умови для формування конкурентоспроможного туристичного регіону.

Вижницька міська територіальна громада є перспективною територією для розвитку туристичної діяльності. Її природно-рекреаційний, історико-культурний та етнографічний потенціал може стати основою сталого соціально-економічного розвитку громади та підвищення добробуту місцевого населення.

2.2. Природні туристично-рекреаційні ресурси Вижницької громади

Природні туристично-рекреаційні ресурси Вижницької міської територіальної громади є основою формування її туристичного потенціалу та визначальним чинником розвитку рекреаційної діяльності. Вони включають компоненти природного середовища, які використовуються або можуть бути використані для організації відпочинку, оздоровлення, екологічного та активного туризму. Вижницька громада, розташована в межах Буковинських Карпат, вирізняється значним різноманіттям природних умов і високим рівнем збереженості природних ландшафтів.

Громада розташована у гірській та передгірській частині Українських Карпат, що зумовлює складний і водночас мальовничий рельєф. Територія характеризується чергуванням гірських хребтів, річкових долин, пологих схилів та перевалів. Така різноманітність створює сприятливі умови для розвитку різних видів туризму, зокрема пішохідного, гірського та екологічного.

Рельєф громади має високу естетичну цінність, що робить територію привабливою для фототуризму та рекреаційного відпочинку. Природні краєвиди Карпат формують унікальний туристичний образ регіону.

Вижницька міська територіальна громада розташована в межах західної частини Чернівецької області та охоплює території Передкарпаття і Буковинських Карпат. Особливості рельєфу громади визначаються її розташуванням у зоні переходу від передгірних рівнин до середньогірних карпатських ландшафтів. Територія характеризується значною різноманітністю форм рельєфу, що створює сприятливі умови для розвитку рекреації та туризму.

Північна частина громади представлена горбистими передгірними рівнинами з абсолютними висотами 300–500 м над рівнем моря. У напрямку на південний захід висоти поступово збільшуються, переходячи у середньогірні ландшафти Покутсько-Буковинських Карпат. Для цієї території характерні круті схили, вузькі річкові долини та значна розчленованість рельєфу.

Рельєф громади сформований під впливом тектонічних процесів Карпатської складчастої системи та тривалої ерозійної діяльності річок. Головною водною артерією території є річка Черемош, яка відіграла важливу роль у формуванні сучасного рельєфу та створенні мальовничих долин і каньйоно-подібних ділянок.

Абсолютні висоти Вижицької громади змінюються від приблизно 330–350 м над рівнем моря в долині Черемошу до понад 1000 м у межах гірських масивів південно-західної частини громади.

Найбільш високогірні ділянки розташовані поблизу територій Національний природний парк «Вижицький», де переважають середньогірні

хребти з висотами від 700 до 1100 м. Значні перепади висот формують сприятливі умови для організації активних видів туризму, пішохідних маршрутів та гірськолижної рекреації.

Територія громади входить до складу Покутсько-Буковинських Карпат. Тут поширені низькогірні та середньогірні хребти, вкриті буковими, ялицевими та смерековими лісами.

Серед найважливіших гірських хребтів та масивів, що впливають на природні умови Вижницької громади, виділяють:

- хребет Багна;
- хребет Стіжок;
- хребет Смугарський;
- хребет Микуличин;
- систему гірських відрогів Покутсько-Буковинських Карпат.

Таблиця 2.1

Найвідоміші вершини

<i>Назва вершин</i>	<i>Висота, м</i>
Стіжок	991
Смугар	близько 960
Лисина	близько 923
Багна	близько 900
Мала Стіжка	близько 870

Гірські хребти характеризуються переважно згладженими вершинами та пологими вододілами, що є типовою ознакою Буковинських Карпат.

На території Вижницької громади відсутні великі транспортні перевали державного значення, однак існує низка локальних гірських перевальних ділянок, які здавна використовувалися для сполучення між населеними пунктами Буковини та Гуцульщини.

До найбільш відомих належать:

- перевальні ділянки між Вижницею та селом Виженка;

- перевал у напрямку сіл Мигове та Берегомет;
- гірські переходи в районі хребта Стіжок;
- туристичні перевальні стежки в межах території Національного природного парку «Вижницький».

Ці перевали мають важливе значення для розвитку пішохідного, велосипедного та екологічного туризму.

Особливості рельєфу Вижницької міської територіальної громади створюють значний потенціал для розвитку різних видів туризму. Поєднання гірських ландшафтів, річкових долин, лісових масивів і панорамних вершин сприяє розвитку: гірського туризму; пішохідного туризму; велосипедного туризму; екологічного туризму; зимових видів відпочинку; спортивно-оздоровчого туризму.

Особливу роль у туристичному освоєнні території відіграє Національний природний парк «Вижницький», де прокладено численні еколого-пізнавальні маршрути та туристичні стежки. Різноманітність рельєфу та мальовничість природних ландшафтів роблять Вижницьку громаду одним із перспективних центрів рекреаційно-туристичного розвитку Чернівецької області.

Клімат Вижницької громади помірно-континентальний із м'якою зимою та помірно теплим літом. Для території характерна значна кількість опадів, що сприяє формуванню густої рослинності та збереженню природних екосистем (Таб.2.1).

Чисте гірське повітря, помірна температура та природна вологість створюють сприятливі умови для оздоровлення населення. Завдяки кліматичним особливостям територія має потенціал для розвитку оздоровчого та рекреаційного туризму протягом усього року.

Таблиця 2.2

Сезонний огляд

Сезон	Температура	Опади	Особливості
Зима	–3...–1 °С (день) мінус 6...10 °С вночі	30–40 мм/міс сніг	Сніговий покрив стабільний
Весна	+3 → +15 °С	50–125 мм	Рясні дощі, період сніготанення
Літо	+19...+21 °С (день)	90–154 мм	Пік опадів – грозові дощі, спека ~+25 °С
Осінь	+15 → +4 °С	40–70 мм	Прохолода, опади переважно до 40 мм

Вижницька ОТГ має варіабельний континентальний клімат: комфортне літо, багате на дощі; холодна, іноді морозна зима; перехідні сезони з частими опадами. Найкращий час для туризму – травень–вересень, коли тепле, ясне літо та мінімальні ризики погодних негод.

Національний природний парк «Вижницький»

Національний природний парк «Вижницький» є одним із найважливіших природоохоронних та туристично-рекреаційних об'єктів Чернівецької області та основним елементом природно-рекреаційного потенціалу Вижницької міської територіальної громади. Парк відіграє важливу роль у збереженні природних комплексів Буковинських Карпат, розвитку екологічного туризму, рекреаційної діяльності та екологічної освіти населення (Рис.2.1).

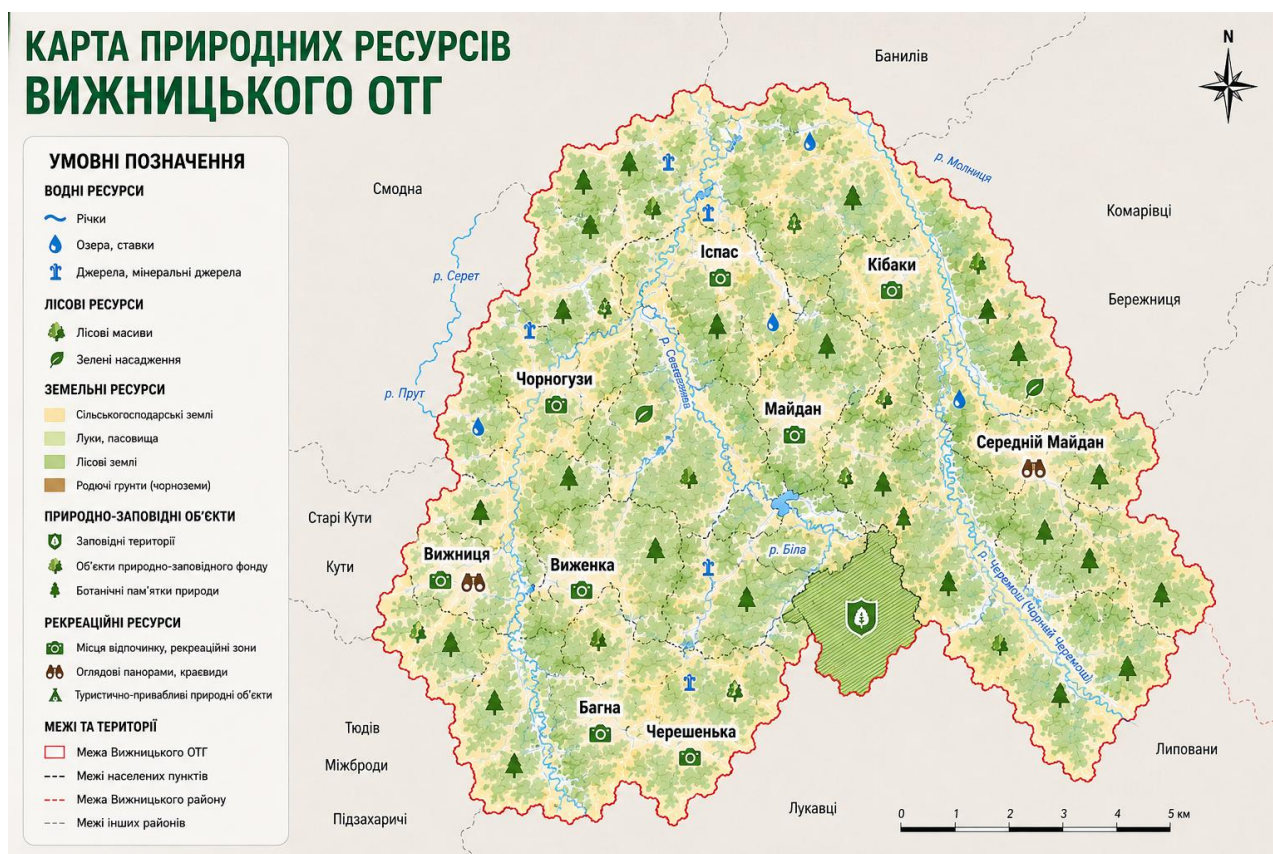

Рис. 2.1 Карта природних ресурсів

Національний природний парк «Вижницький» був створений у 1995 році з метою охорони унікальних природних ландшафтів, лісових екосистем та біологічного різноманіття Буковинських Карпат. Створення парку стало важливим етапом розвитку природоохоронної діяльності в регіоні та сприяло збереженню природної спадщини території.

Парк розташований у межах Вижницького району Чернівецької області, в зоні Буковинських Карпат. Його територія охоплює мальовничі гірські та передгірські ландшафти, річкові долини, лісові масиви та природні комплекси.

Територія парку характеризується значною лісистістю та різноманітністю природних умов. Висоти змінюються від передгірських ділянок до середньогірних територій, що створює різноманіття екосистем і природних ландшафтів.

Особливості: Протяте каміння, 250- річне дубове дерево в урочищі Стебник, мінеральні джерела – «залізне» і «Лужки» [8].

Протяте Каміння — це геологічна пам'ятка природи місцевого значення в межах Вижницького національного парку, що розташована за ~1,5 години пішки від перевалу Німчич (еквівалентно 586 м н.р.м.) у невисокому хребті між Смугарами і Виженкою біля с. Хорови (Рис.2.2).

Рис. 2.2 Протяте каміння

Масив складається з велетенських брил пісковика палеогену, висотою до 40–50 м.

У каменях — численні отвори, тріщини, ходи й печери, утворені десятками тисяч років ерозії. У верхній частині — природня «арка» — так зване Соколине Око.

Поруч знаходяться менші скельні утворення, зокрема Камінь Довбуша, та печери, наприклад «Бермудський Трикутник».

Народна легенда стверджує, що горяни кип'ятили воду в казанах і виливали її на скелі з метою утворити проходи. Саме через «протяті» (прорізані) отвори утворилась назва «Протяте каміння». Від перевалу Німчич через хвойно-буковий ліс піднімаєтесь до урочища. Дорога пролягатиме через капличку, далі хребет Просічка (913 м) — рівно година/півтори ходи [15].

Це частина еколого-туристичного маршруту «Кам'яне кільце» довжиною ~12 км, що охоплює Протяте Каміння й Соколине Око. Місце використовували для зйомок українських фільмів: "Захар Беркут", "Білий птах з чорною

ознакою", "Олекса Довбуш". Також щороку тут проводять посвяту студентів-географів у Чернівцях.

Лужки — це ландшафтний заказник загальнодержавного значення, розташований в Україні. Його територія знаходиться у Вижницькому районі Чернівецької області, на схід від села Товарниця, у верхів'ях річки Виженки. Має площу 964 га і був заснований у 1984 році в межах Вижницького лісництва (Рис. 2.3).

Рис.2.3 Лужки

Тут охороняються характерний для Покутсько-Буковинських Карпат гірський ландшафт із мальовничими скельними утвореннями. Рослинність переважно представлена ялицево-буковими лісами, вік яких сягає до 180 років. У трав'яному покриві можна зустріти рідкісні види рослин, занесені до Червоної книги України, серед яких арніка гірська, білоцвіт весняний, гніздівка звичайна, крокус Гейфеля, лілія лісова, любка дволиста, підсніжник звичайний, пізньоцвіт осінній, траунштейнера куляста, зозулинець пурпуровий та зозулинець салеповий [3].

Стéбник — ландшафтний заказник загальнодержавного значення в Україні. Розташований у Вижницькому районі Чернівецької області, на південний захід від смт Берегомет. 1983 р. Площа 1656 га (Рис. 2.4).

Рис. 2.4 Стебник

Унікальні ландшафти Покутсько-Буковинських Карпат перебувають під охороною разом із рідкісними й зникаючими видами флори та фауни. Рослинність представлена ялиново-буково-ялицевими лісами з багатим різнотрав'ям. Серед рідкісних видів, занесених до Червоної книги України, тут зустрічаються крокус Гейфеля, лілія лісова, любка дволиста та баранець звичайний [17].

Джерела мінеральних вод "Залізне" та "Лужки" знаходяться в Українських Карпатах, а саме в урочищі Лужки, що неподалік села Виженка та перевалу Німчич, Чернівецької області. "Залізне" джерело відоме своїм вмістом заліза, а "Лужки" - сульфатно-залізо-алюмінієвим складом.

Мінеральне джерело "Залізне":

Містить велику кількість заліза, марганцю та вуглекислоти. За складом подібне до джерела №13, яке також знаходиться у Східниці.

Рекомендується для лікування хронічних пієлонефритів, захворювань шлунка з пониженою кислотністю, хронічних циститів та залізодефіцитної анемії (Рис. 2.5).

Рис. 2.5 Мінеральне джерело "Залізне"

Сприяє виведенню радіонуклідів з організму.

Мінеральне джерело "Лужки":

Унікальне сульфато-залізо-алюмінієве джерело, одне з трьох подібних в Європі.

Вода з цього джерела використовується для лікування захворювань органів травлення та гемофілії (Рис. 2.6).

Рис. 2.6 Мінеральне джерело "Лужки"

Знаходиться в урочищі Лужки, неподалік села Підзахаричі та перевалу Німчич [21].

На території Вижницького ОТГ можна зустріти велику кількість невеликих водоспадів. Серед них особливо виділяються такі, як Скакало, Таємничий, Скальда та Кам'яні ворота (Рис. 2.7

), розташовані на річці Виженка (рис. 2.7).

Рис. 2.7. Водоспад «Кам'яні ворота» на р. Виженка

Більшість цих водоспадів мають ступінчастий і каскадний характер, що сформувалося внаслідок тривалого перенесення великих валунів водними потоками під час періодів інтенсивних опадів. Такі параметри роблять їх ідеальними для туристичних відвідувань і знайомства з цими унікальними природними явищами [11].

2.3. Культурно-історичні туристично-рекреаційні ресурси Вижницької ОТГ

Культурно-історичні туристично-рекреаційні ресурси Вижницької міської територіальної громади є важливою складовою її туристичного потенціалу та відіграють значну роль у розвитку культурно-пізнавального, етнографічного та фестивального туризму. Вони охоплюють історичні пам'ятки, об'єкти культурної спадщини, народні традиції, мистецькі осередки, музеї, релігійні споруди та елементи духовної культури населення.

Вижницька громада є одним із центрів гуцульської культури Буковини, де збереглися багатовікові традиції народного мистецтва, ремесел та звичаїв. Саме поєднання природного середовища та культурної самобутності формує унікальний туристичний образ території.

Історія Вижниці бере свій початок ще з XVI століття. Місто вперше згадується у писемних джерелах у 1501 році як торгове поселення на перетині важливих торговельних шляхів між Буковиною та Галичиною.

Вигідне географічне положення сприяло розвитку ремесел, торгівлі та культурних зв'язків. Протягом тривалого історичного періоду Вижниця формувалася як важливий осередок народного мистецтва та декоративно-прикладної творчості (Рис. 2.8).

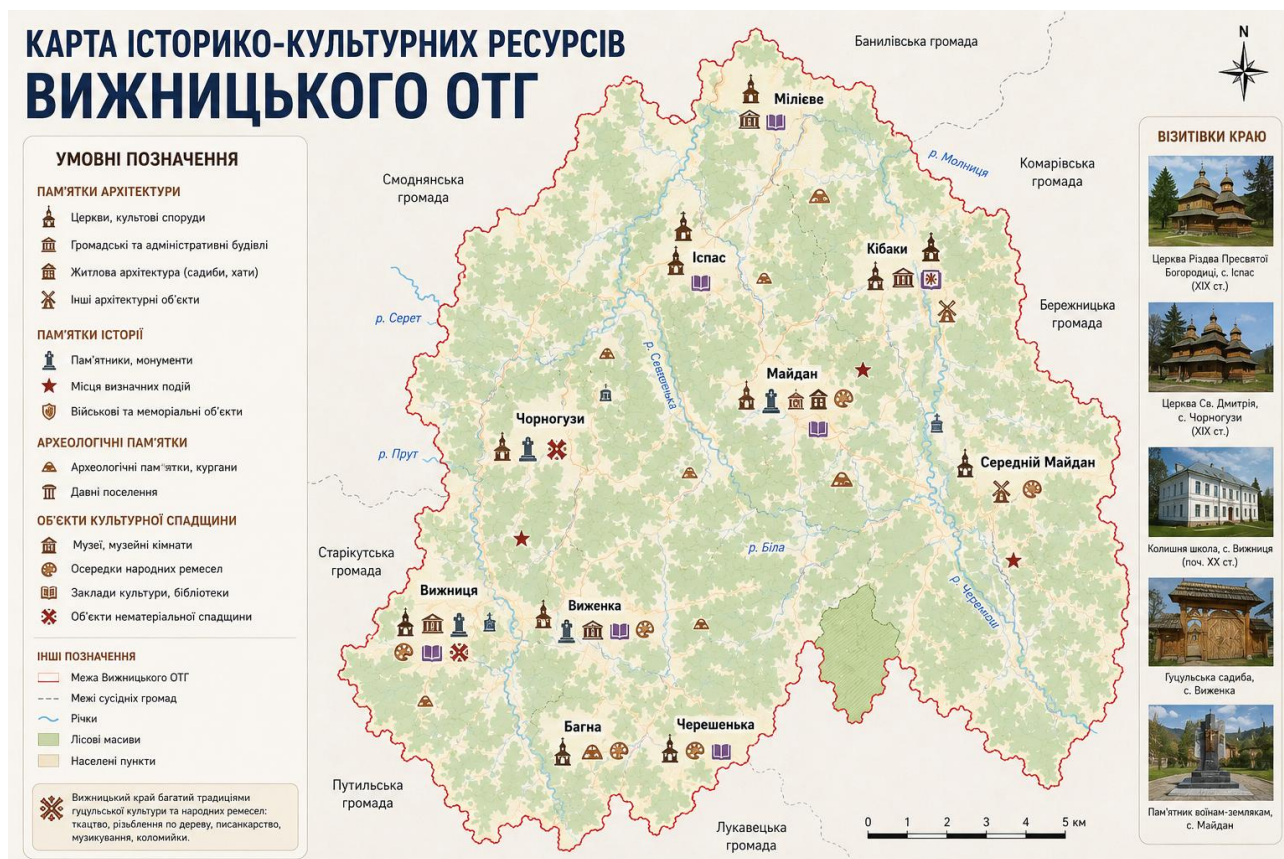

Рис. 2.8 Карта культурно-історичних ресурсів

У центрі Вижниці, на площі Ринок, розташована одна з найважливіших пам'яток міста — ратуша (Рис. 2.9). Ця споруда, зведена на початку ХХ століття, вирізняється своєю компактністю: невелика двоповерхова будівля стала ключовим елементом архітектурного ансамблю буковинського містечка[16].

Рис. 2.9 Ратуша

Двоповерхова будівля із декоративною башточкою, зведена на початку ХХ ст. за австрійських часів. Виконувала адміністративні функції й донині зберігається як міський суд.

Петропавлівський костел (Св. Петра і Павла)

Костел святих апостолів Петра і Павла у місті Вижниця на Чернівецьчині був збудований у 1876 році в неоготичному стилі за кошти місцевого магната вірменського походження Григорія Айваса. Згодом закритий у 1946 р., реставрований і відновлений у 1990-х (Рис. 2.10).

Рис. 2.10 Петропавлівський костел (Св. Петра і Павла)

Він розташований у центральній частині міста. Відомо, що храм звели на місці колишньої дерев'яної церкви, збудованої ще в 1812 році польськими переселенцями. Ці переселенці отримали землю для облаштування від тодішньої Австро-Угорської імперії з метою колонізації та полонізації Карпатського регіону. Будівля костелу розміщена на невеликому підвищенні неподалік історичного центру міста, поруч із місцевим стадіоном [9].

Синагога- Палац культури – збережена головна синагога Вижниці ХVIII–ХІХ ст., одна з 11, що діяли до Другої світової війни (Рис. 2.11).

Рис. 2.11 Синагога- Палац культури

Так, головна синагога Вижниці, що діяла у XVIII-XIX століттях, збереглась і зараз функціонує як Палац культури. У місті до Другої світової війни було 11 синагог, і ця була однією з них.

У Вижницькому ОТГ є багато старовинних церков та монастирів, які є не лише релігійними, але й культурними центрами. Вони часто містять цінні ікони, розписи та архітектурні елементи [14].

Церква Св. Михайла та Св. Миколая – унікальна за бароковими формами: Михайлівська (1924 р.) з нетиповими куполами, Миколаївська дерев'яна – обидві є пам'ятками місцевого значення (Рис. 2.12).

Рис. 2.12 Церква Св. Михайла та Св. Миколая

Коледж прикладного мистецтва імені Шкрібляка – заснований у 1905 р., австрійська архітектура, навчальний заклад й музей художніх ремесел (Рис.2.13).

Рис. 2.13 Коледж прикладного мистецтва імені Шкрібляка

Музей-садиба Назарія Яремчука (будинок у присілку Рівня) – хата, де провів дитинство народний артист, з експозицією сценічних костюмів, фотографій і листів (Рис. 2.14) [19].

Рис. 2.14 Музей-садиба Назарія Яремчука

Музей-театр прикладного мистецтва розташований у Вижницькому коледжі прикладного мистецтва імені В. Ю. Шкрібляка (Рис. 2.15).

Рис. 2.15 Музей-театр прикладного мистецтва

Він був заснований у 1966 році та демонструє роботи, створені студентами та викладачами коледжу протягом його існування. Експозиція музею включає вироби з дерева, металу, вишивки, ткацтва, шкіри, а також малюнки. Коледж відомий своїми художніми народними промислами, особливо різьбою по дереву, і музей демонструє ці традиції[6].

Музей імені Дмитра Загула – у селі Мілієве, присвячений поету та громадському діячу.

Музеї народного мистецтва й етнографії – в Вашківцях (Гараса), у Вижниці (краєзнавчий центр), Берегометі (історичний музей).

Будинок Анни Москви-Голоти – дружини адвоката й депутата, освітянки й громадської діячки. Тут відбувалися культурні події, він приймав Українських митців

Колишня єврейська синагога, перетворена на спортивну залу коледжу – свідок багатонаціонального минулого громади .

Австрійські будівлі – лікарня, школа, маслозавод – залишки забудови кін. XIX–поч. XX ст.

Старий вокзал, австрійська архітектура – важливий транспортний вузол минулого.

Мистецькі колективи: ансамблі «Смерічка», «Смеречина», студія Зінкевича — сформовані і зростали у Вижниці.

Відомі діячі культури: відвідували Леся Українка, Іван Франко, Юрій Федькович, Корнило Устиянович, Ганна Чарториська, Юліуш Косак.

Важливим туристичним ресурсом громади є *культурні заходи* та фестивалі, які популяризують традиційну культуру регіону. Проведення мистецьких подій сприяє: залученню туристів; розвитку місцевого підприємництва; популяризації народного мистецтва; збереженню культурної спадщини.

Фестивальний туризм є перспективним напрямом розвитку громади.

Культурно-історичні ресурси Вижницької громади мають важливе значення для: розвитку культурно-пізнавального туризму; формування

туристичного бренду громади; збереження народних традицій; розвитку етнографічного туризму; підвищення туристичної привабливості території.

Поєднання природних і культурних ресурсів створює комплексний туристичний продукт, орієнтований на різні категорії туристів.

Вижницька ОТГ — це справжній осередок карпатської культурної спадщини. Архітектурні пам'ятки — костели, синагоги, дерев'яні церкви, коледжі і ратуша — співіснують із музеями, садибами, творчими студіями. Тут переплітаються гуцульські, єврейські, польські, австрійські, румунські впливи, що формує унікальний культурний шар [13].

2.4 Аналіз туристичної інфраструктури Вижницької ОТГ

Туристична інфраструктура Вижницької міської територіальної громади є сукупністю об'єктів і підприємств, які забезпечують прийом, обслуговування та перебування туристів на території громади. Вона включає транспортну систему, засоби розміщення, заклади харчування, туристично-рекреаційні об'єкти, інформаційні ресурси та культурно-освітню інфраструктуру. Рівень розвитку туристичної інфраструктури безпосередньо впливає на конкурентоспроможність громади як туристичного регіону та можливості використання її природно-рекреаційного потенціалу.

Вижницьке ОТГ має сприятливі передумови для розвитку туристичної інфраструктури завдяки розташуванню в межах Буковинських Карпат, наявності природних ресурсів, зручному транспортному сполученню та сформованій базі об'єктів туризму (Таб. 2.2).

Таблиця 2.3

Основні елементи туристичної інфраструктури Вижницької ОТГ

№	Складова інфраструктури	Основні об'єкти	Характеристика / роль у туризмі
1	Транспортна інфраструктура	Автомобільні дороги, автобусні маршрути, залізнична станція	Забезпечує доступність громади для туристів, з'єднує з Чернівцями та іншими регіонами
2	Засоби розміщення	Готелі, приватні садиби, бази відпочинку, котеджі	Формують умови проживання туристів, активно розвивається зелений туризм
3	Заклади харчування	Ресторани, кафе, колиби	Забезпечують харчування туристів, популяризують гуцульську та буковинську кухню
4	Рекреаційні об'єкти	Вижницький НПП, перевал Німчич, річка Черемош	Основна база для екологічного, активного та пізнавального туризму
5	Культурна інфраструктура	Музеї. Заклади культури, Вижницький коледж прикладного мистецтва	Формує етнографічний та культурно-пізнавальний туризм
6	Соціальна інфраструктура	Лікарні, школи, спортивні об'єкти	Забезпечує базові потреби туристів і місцевого населення
7	Інформаційна інфраструктура	Туристичні сайти, інформаційні ресурси, консультаційні пункти	Сприяє просуванню туристичного потенціалу громади

Транспортна інфраструктура є базовим елементом туристичної системи громади, оскільки забезпечує доступність туристичних об'єктів.

Вижницька ОТГ має відносно розвинену транспортну мережу, що включає автомобільні дороги, автобусне та частково залізничне сполучення.

Через територію громади проходять дороги, які з'єднують Вижницю з містом Чернівці, Івано-Франківською областю та гірськими населеними пунктами. Автобусне сполучення забезпечує регулярні рейси до обласного центру та навколишніх сіл. Наявність залізничної станції підвищує транспортну доступність регіону та сприяє залученню туристів з різних частин України.

Разом із тим транспортна інфраструктура має певні проблеми: незадовільний стан окремих доріг, особливо в гірській місцевості, недостатню кількість паркувальних зон, слабкий розвиток дорожнього сервісу та обмежену доступність до окремих туристичних об'єктів.

Сфера розміщення у Вижницькій громаді представлена різними типами закладів: готелями, туристичними базами, пансіонатами, котеджами та приватними садибами. Найбільшого розвитку набув сільський зелений туризм, який базується на використанні приватного житлового фонду для прийому туристів.

У громаді активно функціонують садиби зеленого туризму, які пропонують проживання в умовах сільського побуту з елементами автентичної гуцульської культури. Такий формат є особливо привабливим для туристів, які шукають екологічний та етнографічний відпочинок.

Перевагами засобів розміщення є екологічно чисте середовище, близькість до природних об'єктів, відносно доступні ціни та традиційна гостинність. Недоліками є сезонність попиту, недостатня кількість сучасних готельних комплексів та нерівномірний рівень сервісу.

Заклади громадського харчування у Вижницькій ОТГ представлені кафе, ресторанами, колибами та невеликими закладами місцевої кухні. Важливу роль відіграє популяризація гуцульської та буковинської кухні, яка є складовою туристичного продукту регіону.

Такі заклади не лише задовольняють базові потреби туристів, а й формують гастрономічну складову туристичного досвіду. Разом із тим у

громаді спостерігається недостатня кількість закладів преміум-класу та сучасних сервісних ресторанів, особливо у віддалених населених пунктах.

Важливою складовою туристичної інфраструктури є **природні та рекреаційні об'єкти**. Центральне місце займає Вижницький національний природний парк, який виконує природоохоронну та рекреаційну функції. На його території створено туристичні маршрути, еколого-пізнавальні стежки та місця відпочинку.

Також значним туристичним об'єктом є перевал Німчич, який приваблює туристів мальовничими краєвидами та можливостями для активного відпочинку. Популярністю користуються річка Черемош, лісові масиви та гірські маршрути, що створюють умови для розвитку активного, екологічного та спортивного туризму.

Культурна інфраструктура громади представлена музеями, закладами культури, мистецькими установами та освітніми закладами. Особливе значення має Вижницький коледж прикладного мистецтва, який є центром збереження та розвитку гуцульських традицій.

Соціальна інфраструктура включає медичні заклади, освітні установи, спортивні об'єкти та торговельні підприємства, які забезпечують базові потреби як місцевого населення, так і туристів.

Важливою складовою розвитку туризму є **інформаційне забезпечення**. У громаді функціонує туристично-інформаційний центр, який надає відомості про маршрути, заклади проживання та рекреаційні можливості.

Разом із тим інформаційна інфраструктура потребує розвитку. Зокрема, необхідно розширити цифрові сервіси, покращити туристичну навігацію, створити сучасні інформаційні платформи та активізувати маркетингову діяльність.

Таким чином, туристична інфраструктура Вижницької міської територіальної громади є важливим чинником розвитку регіонального туризму. Вона має достатній базовий рівень розвитку, однак потребує модернізації та розширення. Рациональне використання наявного потенціалу, залучення

інвестицій та розвиток сучасних туристичних сервісів сприятимуть підвищенню туристичної привабливості громади та її соціально-економічному розвитку.

Розділ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРУ НА ТЕРИТОРІЇ ВИЖНИЦЬКОЇ ГРОМАДИ

Ефективне використання туристичних ресурсів Вижницької територіальної громади потребує створення комплексних туристичних продуктів, здатних забезпечити тривале перебування туристів на території громади. Одним із перспективних напрямів є організація багатоденних турів, які дозволяють поєднати ознайомлення з природними, історико-культурними та етнографічними ресурсами регіону.

З цією метою пропонується п'ятиденний туристичний маршрут «Перлина Буковинських Карпат: Вижницька громада», який передбачає відвідування основних туристичних локацій громади, знайомство з культурною спадщиною та активний відпочинок на природі.

«Перлина Буковинських Карпат: Вижницька громада»

Мета туру: ознайомлення з туристично-рекреаційним потенціалом громади; вивчення етнокультурної спадщини Буковини; аналіз розвитку зеленого туризму; дослідження туристичної інфраструктури та маршрутів.

Тривалість туру: 5 днів / 4 ночі

Вид туру: Комбінований - екскурсійний; етнографічний; екологічний; активний туризм.

Маршрут

Чернівці → Вижниця → Виженка → перевал Німчич → Черногузи → Іспас → Багна → Чернівці

Протяжність маршруту: орієнтовно 220–250 км

Сезонність: цілорічний маршрут

Форма організації: груповий тур

Кількість туристів у групі: 15–20 осіб

Спосіб пересування: автобус / мікроавтобус, пішохідні переходи

Пункт початку маршруту: Чернівці

Пункт завершення маршруту: Чернівці

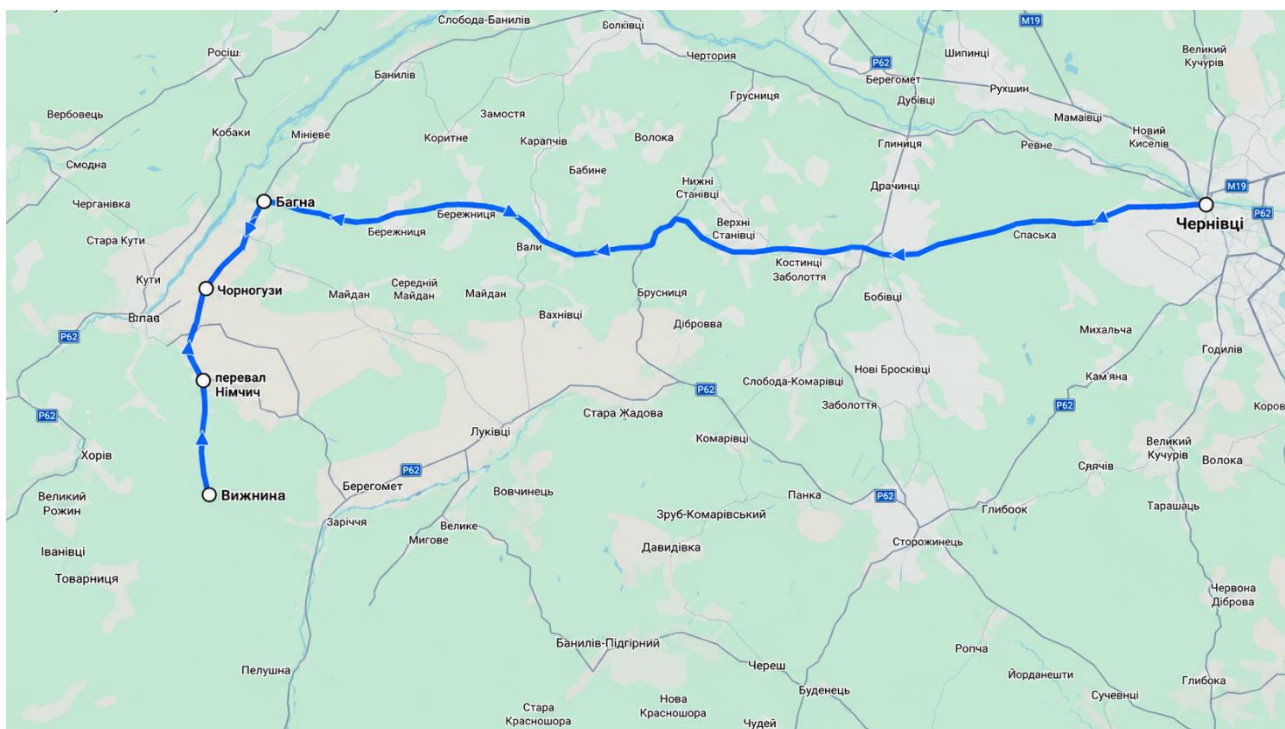

Рис. 3.1 Карта маршруту туру

Програма туру

День 1. Чернівці – Вижниця

Виїзд: з Чернівці автобусом або мікроавтобусом (орієнтовно 70 км, 1,5–2 години).

Екскурсійна програма:

- оглядова екскурсія містом Вижниця;
- знайомство з історією краю;
- відвідування музеїв та осередків декоративно-прикладного мистецтва;
- знайомство з гуцульськими ремеслами.

Час	Програма
08:00	Збір групи в Чернівцях
08:30	Виїзд до Вижниці
10:30	Прибуття до Вижниці
10:30-11:00	Поселення в готель
11:00-13:00	Оглядова екскурсія містом Вижниця

13:00-14:00	Обід
14:00-16:00	Відвідування мистецьких осередків та сувенірних майстерень
16:00-17:00	Прогулянка берегом річки Черемош
17:00-18:00	Вільний час
18:00-19:00	Вечеря
19:00	Ночівля

Об'єкти відвідування:

Вижниця

Туристичний центр Буковинських Карпат, відомий народними ремеслами та гуцульською культурою.

Вижницька ратуша — одна з головних архітектурних пам'яток міста та важливий історичний символ Вижниці. Будівля розташована у центральній частині міста на колишній площі Ринок і є композиційним центром історичної забудови (Рис.3.2).

Ратушу збудували на початку XX століття в період перебування Буковини у складі Австро-Угорщини. Споруда виконана у класичному стилі та має П-подібну форму. Будівля двоповерхова, з декоративними надбудовами та вежею, що надає їй характерного вигляду адміністративних споруд того часу.

Рис. 3.2 Вижницька ратуша

Протягом своєї історії ратуша виконувала адміністративні функції: за австрійського періоду тут розміщувався магістрат; у румунський період —

міська мерія; у 1918–1920 роках — органи української влади; у сучасний період — державні та міські установи.

Ратуша є важливим туристичним об'єктом Вижниці, оскільки поєднує архітектурну, історичну та культурну цінність. Вона входить до більшості екскурсійних маршрутів містом та використовується як приклад адміністративної архітектури Буковини початку XX століття.

Вижниця також відома як один із важливих єврейських центрів Буковини XIX–XX ст., про що свідчить збережена Головна синагога міста (Рис. 3.3).

Рис. 3.3 Головна синагога міста

Особливу туристичну цінність має садиба-музей українського співака Назарій Яремчук, де пройшли його дитячі роки (Рис. 3.4).

Рис. 3.4 Садиба-музей співака Назарія Яремчука

Музей старожитностей та етнографії Буковинської Гуцульщини — це регіональний краєзнавчо-етнографічний музей у місті Вижниця, Чернівецької області, Україна. Заклад знайомить відвідувачів із побутом,

традиціями та духовною культурою гуцулів, які населяють гірські райони Буковини (Рис. 3.5).

Рис. 3.5 Краєзнавчо-етнографічний музей

Заклад відіграє важливу роль у збереженні нематеріальної культурної спадщини Буковини, підтримуючи традиції гуцульського мистецтва та ремесел. Для Вижниці музей є не лише туристичною атракцією, а й центром локальної ідентичності, який популяризує історико-етнографічну спадщину краю.

Річка Черемош — одна з найвідоміших гірських річок Українських Карпат, права притока річки Прут. Вона протікає територією Буковини та Гуцульщини і є важливим природним та туристичним об'єктом Вижницької громади.

Річка утворюється внаслідок злиття двох гірських річок — Білого та Чорного Черемошу. Загальна довжина Черемошу становить близько 80 км, а площа басейну — понад 2500 км². Річка має швидку течію та типовий гірський характер.

Черемош протікає мальовничими долинами Карпат, оточеними лісами та гірськими схилами.

Для річки характерні: кам'янисте русло; численні перекати та пороги; чиста холодна вода; вузькі гірські долини.

Швидкість течії в окремих ділянках сягає 8–20 км/год, що робить річку популярною для рафтингу та водного туризму (Рис. 3.6).

Рис. 3.6 Річка Черемош

Черемош є одним із головних центрів активного туризму в Карпатах. Найбільш популярними видами відпочинку є: рафтинг; сплави на байдарках; рибальство; фототуризм; піші прогулянки вздовж берегів.

Особливо популярними серед туристів є сплави Чорним Черемошем навесні та влітку.

Річка має велике значення для розвитку екологічного туризму Вижницької громади, оскільки поєднує природні ландшафти, рекреаційні ресурси та традиційну гуцульську культуру. Уздовж берегів Черемошу розташовані туристичні садиби, місця відпочинку та екологічні маршрути.

День 2. Виженка – перевал Німчич

<i>Час</i>	<i>Програма</i>
<i>08:00–09:00</i>	Сніданок
<i>09:00</i>	Виїзд до Виженки
<i>09:30–11:00</i>	Огляд села Виженка
<i>11:00–12:00</i>	Відвідування церкви Івана Сучавського
<i>12:00–13:00</i>	Переїзд на перевал Німчич
<i>13:00–14:00</i>	Обід
<i>14:00–17:00</i>	Піший маршрут та фотозйомка на перевалі
<i>17:00–18:00</i>	Повернення до садиби
<i>18:00–19:00</i>	Вечеря
<i>19:00</i>	Вільний час, ночівля

Об'єкти відвідування

Виженка — мальовниче гірське село у Вижницькому районі Чернівецької області, яке є одним із центрів зеленого туризму Буковинських Карпат. Село розташоване неподалік м. Вижниця, серед лісистих схилів та гірських потоків Карпат (Рис. 3.7).

Рис. 3.7 Виженка

Виженка відома своїми природними ландшафтами, туристичними садибами, гірськими маршрутами та рекреаційними комплексами. Через село проходить шлях до перевалу Німчич — одного з популярних туристичних місць Буковини.

Виженка ще з XVIII століття під назвою Верхня Вижниця. У XIX столітті село розвивалося як курортна місцевість Австро-Угорщини завдяки чистому гірському повітрю та мінеральним джерелам. Одним із природних ресурсів є джерело «Буркут», відоме лікувальними властивостями мінеральної води.

Церква Івана Сучавського

Церква святого Івана Сучавського — одна з найвизначніших пам'яток дерев'яної сакральної архітектури Буковини, розташована у селі Виженка Вижницької громади. Храм знаходиться на пагорбі в центральній частині села та є важливим туристичним об'єктом регіону.

Церкву збудовано у 1792 році. Вона належить до буковинської школи дерев'яного зодчества та має статус пам'ятки архітектури національного значення. Храм є прикладом перехідного типу дерев'яних церков — від «хатнього» до одноверхого стилю (Рис. 3.8).

Рис. 3.8 *Дерев'яний храм XVIII століття — пам'ятка сакральної архітектури.*

За легендою, на місці сучасної церкви колись стояла каплиця, споруджена на честь перемоги місцевих жителів над татарськими ордами. Пізніше на цьому місці був зведений дерев'яний храм.

У 1970 році пам'ятку реставрували, що дозволило зберегти її історичний вигляд та архітектурну цінність.

Перевал Німчич — один із найвідоміших туристичних об'єктів Буковинських Карпат, розташований поблизу села Виженка у Вижницькій громаді Чернівецької області. перевал знаходиться на висоті близько 586 м над рівнем моря та є популярним місцем відпочинку і оглядовим пунктом (Рис. 3.9).

Рис. 3.9 *Перевал Німчич*

Німчич відомий мальовничими панорамами Карпатських гір, річки Черемош та лісових масивів. З оглядових майданчиків відкриваються краєвиди на Вижницький район і навколишні гірські хребти.

За однією з версій, назва «Німчич» походить від прізвища власника місцевих земель або корчми, яка існувала на перевалі у минулі століття.

Перевал історично був важливим торговим шляхом між Буковиною та Гуцульщиною.

День 3. Національний природний парк «Вижницький»

<i>Час</i>	<i>Програма</i>
<i>08:00-09:00</i>	Сніданок
<i>09:00</i>	Вийзд до НПП «Вижницький»
<i>09:30–12:00</i>	Екологічна екскурсія територією парку
<i>12:00–13:00</i>	Відвідування скелі «Соколине око»
<i>13:00–14:00</i>	Обід
<i>14:00-15:00</i>	Огляд «Кам'яного кільця»
<i>15:00–17:00</i>	Похід еколого-туристичними стежками
<i>17:00-18:00</i>	Повернення
<i>18:00-19:00</i>	Вечеря
<i>19:00</i>	Ночівля

Об'єкти відвідування

Національний природний парк «Вижницький» — один із найвідоміших природоохоронних об'єктів Буковинських Карпат та важливий центр екологічного туризму Чернівецької області. Парк створений 30 серпня 1995 року з метою охорони унікальних природних комплексів, лісових екосистем та рекреаційних ресурсів регіону (Рис. 3.10).

Рис. 3.10 Національний природний парк

Парк розташований у межах Вижницького району Чернівецької області, у низькогірній частині Українських Карпат. Загальна площа території становить понад 11 тис. гектарів. Основу природних ландшафтів складають букові та смерекові ліси, гірські річки, водоспади та мальовничі хребти.

На території парку охороняються: рідкісні види рослин і тварин; букові праліси; гірські ландшафти; мінеральні джерела; водоспади та скельні утворення.

У парку мешкають: бурий ведмідь; рись; кіт лісовий; саламандра плямиста; численні види птахів.

«Соколине око» — це скельне природне утворення у Буковинських Карпатах, яке входить до складу геологічної пам'ятки природи «Протяті Камені» у межах Вижницького національного природного парку. Воно розташоване поблизу перевалу Німчич (орієнтовно Вижницький район Чернівецької області) (Рис. 3.11).

Скеля отримала назву через характерну форму верхньої частини, яка нагадує око хижого птаха. Це результат багатовікового природного вивітрювання пісковиків, що сформувало аркоподібну структуру та отвори в породі.

Рис. 3.11 Соколине око

«Соколине око» є найвищою та найвиразнішою скелею комплексу «Протяті Камені». Її висота сягає приблизно 40 метрів. У скелі утворилася природна кам'яна арка, а всередині є невелика печера з кількома входами.

Також на вершині можна знайти природні та частково рукотворні елементи (зокрема заглиблення та позначки), що свідчить про використання місця туристами та дослідниками.

День 4. Чорногузи – Іспас – Багна

<i>Час</i>	<i>Програма</i>
<i>08:00–09:00</i>	Сніданок
<i>09:00</i>	Виїзд до села Чорногузи
<i>09:30–11:00</i>	Ознайомлення із зеленими садибами
<i>11:00–12:00</i>	Майстер-клас із народних ремесел
<i>12:00–13:00</i>	Переїзд до Іспаса
<i>13:00–14:00</i>	Обід
<i>14:00–15:30</i>	Етнографічна екскурсія селом Іспас
<i>15:30–16:00</i>	Переїзд до Багни
<i>16:00–17:30</i>	Відпочинок на природі
<i>17:30–18:30</i>	Вечеря

19:00

Ночівля

Об'єкти відвідування

Чорногузи — село у складі Вижницької міської територіальної громади Чернівецької області, розташоване поблизу міста Вижниця, у передгір'ї Буковинських Карпат. Село лежить на правому березі річки Черемош та є важливим осередком зеленого туризму й традиційної гуцульської культури (Рис.3.12).

Перша письмова згадка про Чорногузи датується 1753 роком. Назва села походить від птаха «чорногуз» (лелека).

Рис. 3.12 с. Чорногузи

У селі розташована: дерев'яна церква Різдва Христового; дзвіниця; традиційна гуцульська забудова.

Село також пов'язане з історією селянського руху під проводом Лук'яна Кобилиці. У 1848 році поблизу Чорногузів відбулося народне віче.

Існас — велике село у складі Вижницької міської територіальної громади Чернівецької області, розташоване у передгірській частині Буковинських Карпат на березі річки Черемош. Село знаходиться неподалік м. Вижниця та є важливим культурно-історичним і туристичним осередком регіону (Рис. 3.13).

Рис. 3.13 с. Іспас

Перша письмова згадка про Іспас датується XV століттям. Назва села, за однією з версій, походить від церковного свята Спаса.

Багна — село у складі Вижицької міської територіальної громади Чернівецької області, розташоване у мальовничій долині Буковинських Карпат неподалік міста Вижиця. Село знаходиться на берегах річки Виженка та оточене лісовими масивами і гірськими схилами (Рис. 3.14).

Перша письмова згадка про село датується XVIII століттям. Назва «Багна» пов'язана з болотистою місцевістю, яка колись існувала у долині річки.

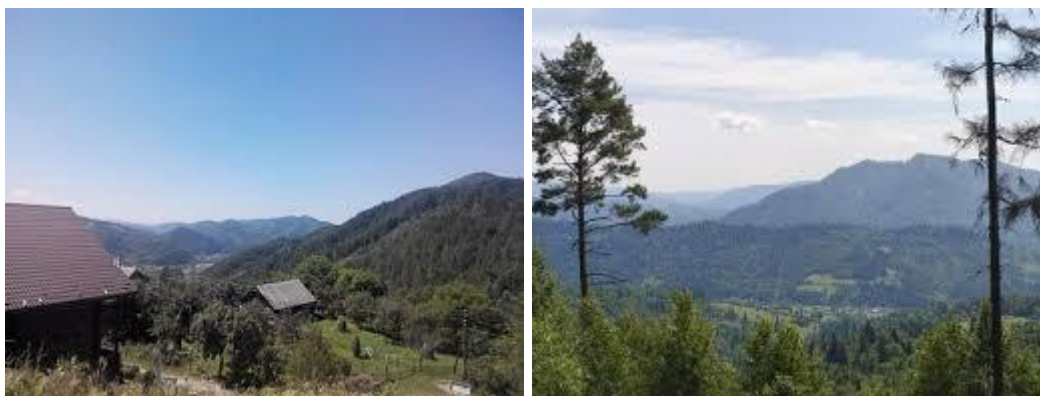

Рис. 3.14 с. Багна

У Багні зберігаються: традиційна буковинська забудова; народні ремесла; елементи гуцульської культури; місцеві обряди та фольклор. (bukportret.info)

Село бере участь у культурно-туристичних заходах Вижицької громади та популяризує народне мистецтво Буковини.

День 5. Багна – Чернівці

<i>Час</i>	<i>Програма</i>
<i>08:00-09:00</i>	<i>Сніданок</i>
<i>09:00-10:00</i>	<i>Підсумкова зустріч групи</i>
<i>10:00-12:00</i>	<i>Вільний час</i>
<i>12:00-13:00</i>	<i>Обід</i>
<i>13:00</i>	<i>Виїзд до Чернівців</i>
<i>15:00-16:00</i>	<i>Прибуття до Чернівців</i>
<i>16:00</i>	<i>Завершення маршруту</i>

Загальна характеристика режиму туру

<i>Показник</i>	<i>Значення</i>
Середній час переїздів	1-2 години
Середня тривалість екскурсій	2-4 години
Середня тривалість пішохідних маршрутів	1-3 години
Час харчування	3 рази на день
Вільний час	Щоденно 1-2 години

Категорія складності маршруту - маршрут належить до нескладних туристичних маршрутів та доступний для широкої категорії туристів.

Рівень фізичного навантаження — середній.

Калькуляція туру (на групу 15 осіб)

<i>Послуги</i>	<i>Вартість</i>
<i>Транспортні витрати</i>	
<i>Оренда мікроавтобуса (5днів)</i>	<i>22000 грн.</i>
<i>Паливо</i>	<i>8000грн.</i>

<i>Паркування</i>	<i>1000 грн.</i>
<i>Разом</i>	<i>31000грн.</i>
<i>Проживання</i> <i>4 ночі × 700 грн.× 15 осіб</i>	<i>42000 грн.</i>
<i>Харчування</i> <i>5 днів ×450 грн.× 15 осіб</i>	<i>33750 грн.</i>
<i>Екскурсійне обслуговування</i>	
<i>Послуги гίδα</i>	<i>7000 грн.</i>
<i>Вхідні квитки</i>	<i>4500 грн.</i>
<i>Майстер - класи</i>	<i>3000 грн.</i>
<i>Разом</i>	<i>14500</i>

Загальна вартість туру

<i>Послуги</i>	<i>Вартість</i>
<i>Транспорт</i>	<i>31000 грн.</i>
<i>Проживання</i>	<i>42000 грн.</i>
<i>Харчування</i>	<i>33750 грн.</i>
<i>Екскурсії</i>	<i>14500 грн.</i>
<i>Разом на групу</i>	<i>121250 грн.</i>

Вартість на 1 туриста = 8100грн

Під час проходження маршруту необхідно:

- дотримуватись правил поведінки у гірській місцевості;
- виконувати інструкції керівника групи;
- дотримуватись правил пожежної безпеки;
- мати аптечку першої допомоги;
- використовувати зручне туристичне спорядження.

Рекомендації туристам:

- зручне туристичне взуття;
- теплий одяг для гірської місцевості;
- дощовик;
- аптечка;
- фотоапарат;
- рюкзак для одноденних походів.

Очікувані результати реалізації маршруту

- популяризація туристичного потенціалу Вижницької громади;
- розвиток внутрішнього туризму;
- збільшення туристичних потоків;
- підтримка зеленого туризму;
- збереження етнокультурної спадщини регіону.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання роботи було здійснено комплексне дослідження ресурсно-інфраструктурних передумов та особливостей організації туристичної діяльності у Вижницькій об'єднаній територіальній громаді Чернівецької області. На основі проведеного аналізу встановлено, що Вижницька ОТГ належить до перспективних туристично-рекреаційних територій Буковинського регіону, які володіють значним потенціалом для розвитку різноманітних видів туризму.

Дослідження показало, що важливою передумовою розвитку туристичної сфери громади є її вигідне економіко-географічне положення. Вижницька громада розташована у межах Українських Карпат, що забезпечує сприятливі природні умови для розвитку рекреації та туризму. Територія характеризується високою ландшафтною різноманітністю, наявністю гірських масивів, річкових долин, лісових ресурсів та природно-заповідних територій. Значну роль у формуванні туристичної привабливості відіграють природні комплекси Вижницького національного природного парку, численні туристичні маршрути, оглядові майданчики та рекреаційні зони.

У ході дослідження було встановлено, що природно-рекреаційні ресурси громади створюють сприятливі умови для розвитку екологічного, пізнавального, активного, спортивного, оздоровчого та сільського зеленого туризму. Особливо популярними серед туристів є території поблизу перевалу Німчич, долини річки Черемош, лісові масиви та гірські маршрути, які приваблюють відпочивальників упродовж усього року. Крім природних ресурсів, важливим елементом туристичного потенціалу є історико-культурна спадщина регіону, яка включає архітектурні пам'ятки, культові споруди, традиційну народну культуру, ремесла, фольклор та етнографічні особливості Буковини.

Аналіз ресурсного потенціалу Вижницької ОТГ засвідчив, що громада має значні можливості для формування конкурентоспроможного туристичного

продукту. Наявність автентичних традицій, місцевої кухні, народних свят та фестивалів сприяє розвитку етнографічного та культурно-пізнавального туризму. Водночас збереження природного середовища та культурної спадщини є важливою умовою сталого розвитку туристичної діяльності на території громади.

У роботі також було проаналізовано сучасний стан туристичної інфраструктури Вижницької ОТГ. Встановлено, що на території громади функціонують заклади тимчасового розміщення, садиби зеленого туризму, заклади харчування, транспортного обслуговування та відпочинку. Разом із тим рівень розвитку туристичної інфраструктури ще не повністю відповідає сучасним потребам туристичного ринку. Однією з основних проблем залишається недостатній рівень розвитку дорожньо-транспортної інфраструктури, обмежена кількість сучасних засобів розміщення, недостатнє інформаційне забезпечення туристів та слабкий рівень рекламно-маркетингової діяльності.

Під час дослідження було виявлено, що важливим чинником розвитку туризму у громаді є діяльність органів місцевого самоврядування та співпраця з представниками туристичного бізнесу. В умовах децентралізації Вижницька ОТГ отримала нові можливості для розвитку туристичної галузі, залучення інвестицій та реалізації місцевих програм розвитку туризму. Важливого значення набуває створення туристичних кластерів, розвиток малого підприємництва у сфері туризму, а також участь громади у регіональних та міжнародних туристичних проектах.

Дослідження дало змогу визначити основні проблеми, які стримують розвиток туристичної діяльності у Вижницькій ОТГ. Серед них: недостатній рівень інвестицій у туристичну інфраструктуру, сезонність туристичних потоків, низький рівень популяризації туристичного потенціалу громади, потреба у покращенні стану автомобільних доріг та недостатня кількість сучасних туристично-інформаційних центрів. Також актуальними залишаються

питання благоустрою туристичних територій, створення нових рекреаційних об'єктів та вдосконалення системи екологічного контролю.

На основі проведеного аналізу було запропоновано основні напрями вдосконалення організації туризму у Вижницькій ОТГ. Зокрема, доцільним є розвиток туристичної інфраструктури, модернізація транспортного сполучення, створення нових туристичних маршрутів та рекреаційних зон, підвищення якості туристичних послуг і активізація рекламної діяльності. Перспективним напрямом є розвиток екологічного та сільського зеленого туризму, що відповідає природним особливостям території та сучасним тенденціям туристичного ринку.

Результати проведеного дослідження підтверджують, що Вижницька ОТГ має значний потенціал для розвитку туристичної галузі. За умови ефективного використання ресурсно-інфраструктурних передумов, підтримки місцевих ініціатив, залучення інвестицій та реалізації комплексної туристичної політики громада може стати одним із провідних туристичних центрів Буковинського регіону. Розвиток туризму сприятиме соціально-економічному зростанню території, підвищенню рівня зайнятості населення, формуванню позитивного іміджу громади та збереженню її природної й культурної спадщини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атлас печер України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://speleo.land.kiev.ua/atlas-caves.html>
6. Природа України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nature.land.kiev.ua/>.
2. Бабарицька В. К., Малиновська О. Ю. Менеджмент туризму. Туроперейтинг : навч. посіб. — Київ : Альтерпрес, 2004. — 288 с.
3. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування : монографія. — Київ : ВПЦ «Київський університет», 2001. — 395 с.
4. Бочан І. О., Васильців Т. Г. Рекреаційно-туристичний комплекс України : навч. посіб. — Львів : Вид-во Львівської комерційної академії, 2005. — 280 с.
5. Волошин О.І., Пішак В.П. Державні заказники Буковини / О.І. Волошин, В.П. Пішак // Оздоровчі ресурси Буковини. – Чернівці: - 1999. - С. 221.
6. Гудзь П. В. Економіка і організація туристичної діяльності : підручник. — Київ : Кондор, 2008. — 340 с.
7. Гуцульщина: Історія, культура, традиції / ред. О. Г. Радомський. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2015. – 320 с.
8. Дем'янчук Г.С. Українське краєзнавство: сторінки історії / Г. С. Дем'янчук. – К.: Просвіта, 2006. – 293 с. 3. Демідієнко О. Я., Іонова О. М., Кузнецова В. І. Основи краєзнавства. – К., 2001.
9. Державна служба туризму та курортів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.tourizm.gov.ua
10. Державна стратегія регіонального розвитку України на 2021–2027 роки. — Київ : Кабінет Міністрів України, 2020.
11. Закон України «Про туризм». — Київ : Відомості Верховної Ради України, 1995.
12. Закон України «Про курорти». — Київ : Відомості Верховної Ради України, 2000.

13. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». — Київ : Відомості Верховної Ради України, 1997.
14. Закон України «Про природно-заповідний фонд України». — Київ : Відомості Верховної Ради України, 1992.
15. Зінько Ю. В. Сільський туризм в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2008. — 224 с.
16. Ільїна М. В. Туризм та регіональний розвиток : навч. посіб. — Київ : Знання, 2012. — 315 с.
17. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні : навч. посіб. — Чернівці : Книги-XXI, 2003. — 300 с.
18. Кифяк В. Ф. Організація туризму : навч. посіб. — Чернівці : Книги-XXI, 2011. — 343 с.
19. Кифяк В. Ф. Розвиток туризму в регіонах України: теорія, методологія, практика : монографія. — Чернівці : Книги-XXI, 2009. — 432 с.
20. Кілінська К.Й. Кургани та давні поселення – культурно-заповідні ландшафти (на прикладі території Чернівецької області) / К.Й. Кілінська, М.Д. Заячук, С.Д. Брик, Я.Д. Атаманюк // ІУ Міжнародна науково-практична конференція, присвячена 70-річчю професора Петліна В.М. «Шацьке поозер'я в контексті змін клімату» - 2021 – С. 133-134.
21. Кілінська К. Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва Чернівецької області – об'єкти рекреаційного природокористування / К. Кілінська, Т. Скутар, Л. Лопушняк, Д. Паламар // Географія та туризм. – К.: - Альтер-Прес. - 2013. - Випуск 25. – С. 138-151.
22. Коржик В.П. Заповідна Буковина: Перелік об'єктів природнозаповідного фонду Чернівецької області, позначених на карті маршрутів екотуризму / В.П. Коржик // Довід. Путівник. – Чернівці: - 2002.- С. 109-112.
23. Ковешніков В. С., Мальська М. П., Рутинський М. Й. Сільський туризм : навч. посіб. — Київ : Знання, 2010. — 271 с.

24. Крачило М. П. Географія туризму України : підручник. — Київ : Вища школа, 1994. — 208 с.
25. Кузик С. П. Географія туризму : навч. посіб. — Київ : Знання, 2011. — 271 с.
26. Кравець С. Вижниця – перлина Карпат: культурно-історичний нарис. — Львів: Світ, 2017. — 210 с.
27. Кравчук В. Пам'ятки природи Буковинських Карпат - // Кравчук В. Час - 2000-2003. - С.1-5.
28. Кузьма-Качур М.І. Основи краєзнавства. / М.І. Кузьма-Качур, М.В. Горват // Навч. посібник. К.: Вид. Ліра, 2017, — 256 с.
29. Любіцева О. О. Методика розробки турів : навч. посіб. — Київ : Альтерпрес, 2003. — 104 с.
30. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг : навч. посіб. — Київ : Альтерпрес, 2002. — 436 с.
31. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг : підручник. — Київ : Знання, 2008. — 661 с.
32. Мальська М. П. Туристичний бізнес: теорія та практика : навч. посіб. — Київ : Центр учбової літератури, 2007. — 424 с.
33. Мальська М. П., Худо В. В., Цибух В. І. Основи туристичного бізнесу : навч. посіб. — Київ : Центр навчальної літератури, 2004. — 272 с.
34. Мацола В. І. Рекреаційно-туристичний комплекс України : монографія. — Львів : Інститут регіональних досліджень НАН України, 1997. — 259 с.
35. Мацола В. І. Регіональна економіка : навч. посіб. — Львів : Новий Світ-2000, 2002. — 416 с.
36. Миронов Ю. Б. Основи рекламної діяльності в туризмі : навч. посіб. — Дрогобич : Коло, 2007. — 108 с.
37. Моїсєєва Н. І. Стратегічне управління туристичним підприємством : навч. посіб. — Львів : Новий Світ-2000, 2009. — 320 с.

38. Національний природний парк «Вижницький». –
<http://nppvizhnitskyi.com.ua> 55
39. Офіційний сайт Вижницької районної ради. –
[<http://vijnytsiarada.gov.ua>](<http://vijnytsia-rada.gov.ua>)
40. Про туризм: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324>
41. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного
ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешугіна, О.В.
Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М.
Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
42. Скубій І. В. Туристичний потенціал місць історичної пам'яті в
Україні.
<http://journals.uran.ua/index.php/wissn021/article/view/131585>.
43. Савчук Л. В. Туристичний потенціал Вижницького району:
проблеми та перспективи розвитку // Економічний вісник. – 2019. – №4. –
С. 56- 62.
44. Солодкий В. Природно-заповідні території та об'єкти у сталому
розвитку Буковини / // Науковий вісник Чернівецького університету: зб.
наук. пр. – Чернівці: - Рута: - 2008.- Вип. 373: Біологія. – С. 160-170.
45. Туристичний портал Чернівецької області. –
<http://tourism.cv.ua>.
46. Українські Карпати [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
www.karpaty.com.ua 4. Туристична бібліотека // <http://tourlib.net/>
47. Фриюк А. Приємний відпочинок на Буковині / А. Фриюк // „Зелена
Буковина”. - 2010. – С. 35.
48. Чорней І.І. Червона книга Буковини // Зелена Буковина. – 1995. - № 3-
2, № 3-4.- 1996. - С. 58-61. / І.І. Чорней. // Зелена Буковина. – 1998. – С.
58-61.
49. Шутак Г.Д. Карпатська конвенція і розвиток заповідної справи на
Буковині / Г.Д. Шутак, В.Д. Солодкий, В.К. Сівак. - Чернівці: 2009. С. 56.